

Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport

Overzicht van de 42 Transformatieplannen Jeugd

Jaap Meijer en Marjolijn Zwanepol
December 2018
Referentie: JM//dp/001114

significant.

Inleiding

Aanleiding

Het Transformatiefonds is opgericht door gemeenten en het Rijk om een impuls te geven aan de benodigde vernieuwing van het jeugdhulpstelsel en sluit aan bij het 'Programma Zorg voor de Jeugd'. Jaarlijks is er 36 miljoen euro aan transformatiebudget beschikbaar. In de periode 2018, 2019 en 2020 is per jaar 36 miljoen euro beschikbaar. In de 'Spelregels Transformatiefonds' ** is aangegeven hoe regio's in aanmerking komen voor het Transformatiefonds. Hierop volgend hebben alle 42 jeugdzorgregio's tijdig een meerjarig transformatieplan ingediend.

De Stuurgroep Zorglandschap (zijnde de VNG, de Branches Gespecialiseerde Zorg voor de Jeugd (BGZJ) en de ministeries van JenV en VWS) heeft de aanvragen van de 42 jeugdzorgregio's voor het Transformatiefonds beoordeeld. Aan elke jeugdzorgregio wordt de bijdrage uit het Transformatiefonds toegekend. Dit is in de decembercirculaire 2018 gepubliceerd.

[**<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/06/13/spelregels-transformatiefonds>](https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/06/13/spelregels-transformatiefonds)

Inhoudelijke overzichtsrapportage

Deze overzichtsrapportage geeft inzicht in de 42 transformatieplannen langs de zes verschillende actielijnen uit het programma 'Zorg voor de Jeugd'. Deze actielijnen zijn:

1. Beter toegang tot jeugdhulp
2. Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien
3. Alle kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen;
4. Kwetsbare kinderen beter op weg helpen zelfstandig te worden
5. Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt
6. Investeren in vakmanschap

Ook geeft het overzichtsrapport inzicht in inhoud van de ingediende plannen, door per thema voorbeelden te benoemen. Het overzichtsrapport draagt op deze wijze bij aan een lerend stelsel: het uitwisselen van kennis en ervaring binnen en tussen regio's bevordert het onderlinge leren.

Leeswijzer

Deze rapportage is bedoeld om een helder inzicht te geven in alle 42 transformatieplannen. Na een overkoepelende samenvatting, wordt een beknopt en overzichtelijk weergave gegeven van de veelvoorkomende hoofdthema's en subthema's per actielijn:

- a. Inzicht in welke regio's een bepaald hoofdthema's in hun transformatieplan hebben opgenomen;
- b. Inzicht in de subthema's die vallen onder de hoofdthema's per actielijn;
- c. Een aantal aansprekende voorbeelden en pilots uit de transformatieplannen per hoofdthema.

De (17) hoofdthema's zijn vastgesteld op basis van veelvoorkomende en duidelijk afgebakende onderwerpen in de transformatieplannen. Per actielijn zijn drie of twee hoofdthema's vastgesteld. Tussen thema's van dezelfde of van verschillende actielijnen zit veel overlap: richtinggevend bij het opstellen van deze lijst is overzicht en vergelijkbaarheid.

Wanneer een bepaalde regio niet genoemd is bij een thema dan wil dat niet per definitie zeggen dat deze regio niet inzet op dit thema; het geeft enkel weer welke regio's op welke thema's

gaan inzetten, volgens hun transformatieplan. Ook zijn niet alle onderwerpen uit de transformatieplannen ontsloten; sommige onderwerpen zijn niet onder de vastgestelde thema's te scharen.

Na de samenvatting is een schematische weergave te zien waarop alle actielijnen en de hoofd- en subthema's die daar onder vallen in één oogopslag te zien zijn. In de rapportage zijn de thema's ook per actielijn weergegeven. In de bijlagen is een matrix opgenomen met de thema's (per actielijn) afgezet tegen de 42 regio's en een landkaart waarin de 42 regio's zijn weergegeven.

Het overzicht is een beknopte samenvatting van de beschikbare informatie in de transformatieplannen. Thema's en voorbeelden zijn daarom in het kort weergegeven. Als je als lezer meer wil weten van het betreffende plan of voorbeeld, dan is hiervoor een opzoekbestand beschikbaar. Dit bestand is te vinden op:

<https://vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/zorglandschap-jeugdhulp/ondersteuningsteam-specialistische-jeugdhulp>

Samenvatting

Jeugdzorgregio's bouwen voort op de lijn die regionaal is ingezet en daarmee ook op de regionale beleidsplannen die voor handen zijn. Voor een groot deel van de transformatieplannen geldt dat deze een breed scala aan thema's en ontwikkelvoorstellen omvatten. Dit deel van de plannen raakt vaak aan alle actielijnen uit het programma 'Zorg voor de Jeugd'. Evenwel raken de plannen aan de landelijke programma's: Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling, Scheiden zonder Schade en Kansrijke Start. Een kleiner deel van de regio's brengt meer focus in de transformatieplannen aan, door voort te bouwen op de basis die regionaal is gelegd en vervolgens toe te spitsen op één of twee actielijnen.

Daarnaast valt op dat de fase waarin de ontwikkelvoorstellen in de transformatieplannen zich bevinden onderling verschillen. Deze fases variëren van planvormingsfase en implementatiefase tot evaluatie en het verder uitrollen van bestaande pilots.

De fase waarin een regio zich bevindt, hangt ook samen met de mate van concreetheid waarin de plannen geschreven zijn. Een aantal plannen is concreet, in deze plannen wordt duidelijk

omschreven met welk doel en welke opbrengst het transformatiefonds ingezet zal gaan worden. Andere plannen zijn daarentegen geschreven op het niveau van bijvoorbeeld visie ontwikkeling en samenwerking verstevigen.

De regionale transformatieplannen versterken het 'Programma Zorg voor de Jeugd'. Er is een groot gedeeld besef dat het tijd is voor een volgende stap in de ontwikkeling van de jeugdhulp. Randvoorwaardelijk voor het maken van een duurzame transformatiebeweging is dat in de regio's 'de basis op orde' is. Dit opdat de gemaakte (proces)afspraken leiden tot vermindering van wachttijden en wachtlijsten, het regionaal expertteam er is voor complexe zorgvragen, er uiterlijk in de zomer van 2019 een regionale visie is op de doorontwikkeling van de lokale teams en er meerjarige inkoopcontracten zijn afgesloten die in de uitvoeringsvarianten van het programma Informatievoorziening Sociaal Domein zijn vertaald. Alle regio's geven aan dat de 'basis op orde' en voldoen hiermee aan de voorwaarden om een transformatieplan in te dienen.

42 Transformatieplannen

Een overzicht van (sub)thema's per actielijn

Legenda

Actielijnen	Kleurcode	Categorieën
Actie 1: Beter toegang tot jeugdhulp	■	● Thema
Actie 2: Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien	■	⊙ Belangrijk thema
Actie 3: Alle kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen	■	○ Subthema
Actie 4: Kwetsbare kinderen beter op weg helpen zelfstandig te worden	■	⊙ Belangrijk subthema
Actie 5: Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt	■	
Actie 6: Investeren in vakmanschap	■	

Actielijn 1: Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen

Omschrijving uit het programma Zorg voor de Jeugd

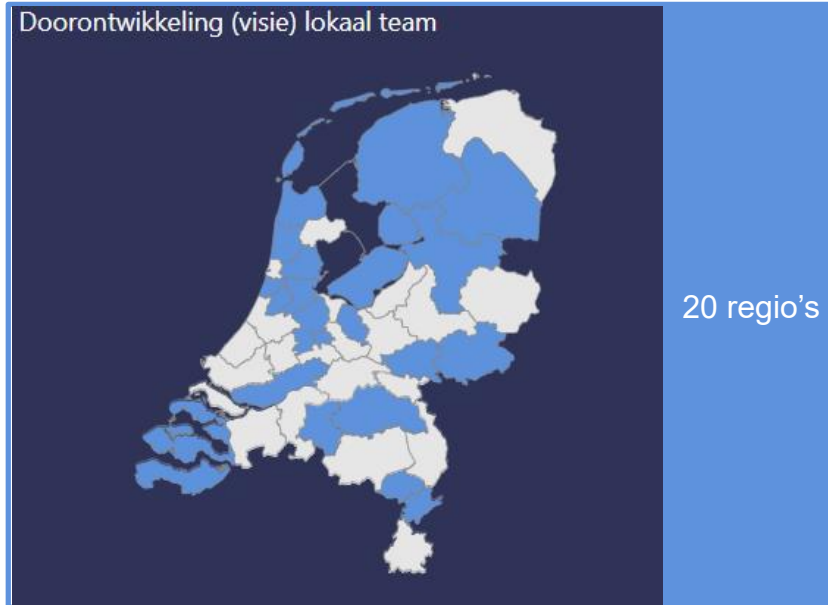
- Kinderen en gezinnen moeten weten waar ze voor hulp terecht kunnen en tijdig passende hulp ontvangen. Binnen elke regio is of komt daarom helderheid over wat je van een lokaal team en de toegang mag verwachten.
- Kinderen met problemen ondersteunen we met een mentor uit het eigen netwerk: bijvoorbeeld een JIM (Jouw Ingebrachte Mentor), een 'maatje' of coach, iemand die er voor ze is en die ze vertrouwen.

Hoofd- en subthema's uit de transformatieplannen

- Doorontwikkeling (visie) lokaal team
 - Duidelijkheid over rol van het lokale team
 - Eenduidige visie
 - Leren/vakmanschap
 - Eén gezin, één plan, één regisseur
- Taken toegang
 - Taken: Preventie
 - Taken: Eerstelijns hulp
 - Taken: Vroegsignalering
 - Taken: Verwijzing

- Taken: Monitoring/wachtlijstbeheer
- Taken: Crisisplaatsingen
- Door: Inzet sociale netwerk strategieën (bv. JIM)
- Door: Ervaringsdeskundigen
- Door: Eén plan (domeinoverstijgend)
- Door: Digitalisering
- Stimuleren samenwerking toegangspoorten
 - (Huis)artsen (bv. POH-GGZ)
 - GI's
 - Onderwijs

Doorontwikkeling (visie) lokaal team

Subthema's:

- Duidelijkheid over rol van het lokale team
- Eenduidige visie
- Leren / vakmanschap
- Eén gezin, één plan, één regisseur

Pilots:

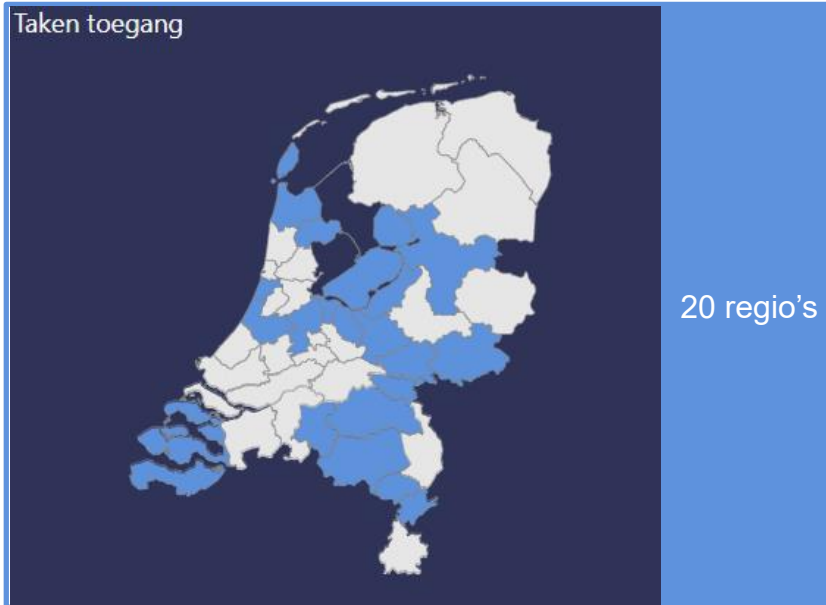
- Aanvullende zorg in buurtgerichte integrale teams organiseren, met als aanvullende vraag: Wat is er qua expertise, omvang en inzet van teams nodig om naar zo min mogelijk verblijf toe te werken? (*Utrecht Stad*)

Voorbeelden:

Voor de doorontwikkeling van het lokale team vinden regio's het belangrijk dat duidelijk is waar jeugdigen / gezinnen / samenwerkingspartners terecht kunnen voor hulp en ondersteuning, dat ze tijdig passende hulp ontvangen en dat duidelijk is wat de lokale toegangsteams hen kunnen bieden. Dit doen ze op verschillende manieren, door:

- jeugdhulpprofessionals toe te rusten op hun centrale rol in het netwerk van jeugdhulp door o.a. periodieke scholing, werkbegeleiding en intervisie
- een eenduidige regionale visie op te stellen over de toegang tot hulp met speciale aandacht voor aansluiting op regionaal georganiseerde jeugdhulp
- het ontwikkelen van een gezamenlijke visie op licht/zwaar en complex/niet complex (bggz/sggz/J&O);
- integraliteit te stimuleren door samenwerking tussen cliënt(systemen), netwerk en professionals
- programma's te ontwikkelen gericht op kennisdeling
- structureel overleg tussen de lokale teams binnen de regio te organiseren
- aandacht te besteden aan bekendheid van het juiste loket
- eenduidige afspraken rondom regie en escalatie
- het schakelteam in te zetten : rol als sparringpartner/adviseur

Taken toegang

Subthema's:

Taken:

- Preventie en vroegsignalering
- Eerstelijns hulp
- Verwijzing
- Monitoring/wachttijstbeheer
- Crisisplaatsingen

Door:

- Inzet sociale netwerkstrategieën
- Ervaringsdeskundigen
- Eén plan (domeinoverstijgend)
- Digitalisering

Pilots:

- Buurtgezinnen (*Roermond en Roerdalen*)

Voorbeelden:

In de transformatieplannen laten de regio's een diversiteit aan taken van de lokale toegang terugkomen. De belangrijkste aandachtspunten die regio's noemen:

- Het vroegtijdig betrekken van expertise door:
 - laagdrempelige 'breedspectrum consultatie' / intensivering triage.
 - vroegsignalering aan de voorkant (bv. Scholen en GGD).
- Hulp op maat (integraal hulptraject) door o.a. goede vroegsignalering, screening en diagnostiek en inzet van matched care
- Inzicht in wachtlijsten, doorlooptijden en daarmee ook plaatsingsmogelijkheden

Ook geven meerdere regio's aan het informele netwerk meer te willen betrekken. Dit vanuit de gedachte dat normaliseren, werken vanuit het perspectief van het gezin, versterken van ouders en jeugdigen, inzet van eigen netwerk, ondersteuning op maat een bijdrage levert aan een duurzaam lerend jeugdstelsel. De meest genoemde sociale netwerkstrategie is Jouw Ingebrachte Mentor (JIM). Meerdere regio's geven aan hier (mogelijk) mee te willen gaan werken.

Stimuleren samenwerking toegangspoorten

Stimuleren samenwerking toegangspoorten

24 regio's

Subthema's:

- (Huis)artsen (bv. POH-GGZ)
- Gecertificeerde Instellingen
- Onderwijs

Pilots:

- CJG positioneren in huisartsenpraktijk (*Midden Limburg West*)
- Verbinding CJG met huisartsenpraktijk (*Noord-Veluwe*)
- Specialistische ondersteuner jeugdarts (*Nijmegen*)
- Pilot POH-GGZ en Pilot Samenwerking huisartsen en medisch domein Tilburg Noord (*Midden-Brabant en Noordoost Brabant*)

Voorbeelden:

De kern van dit hoofdthema is dat de gemeenschap en basisvoorzieningen van preventie tot specialistische zorg goed samenwerken. Regio's zetten hierbij voornamelijk in op de samenwerking met huisartsen door:

- het inzetten van Praktijkondersteuning GGZ-jeugd (POH)
- de toegang tot jeugdhulp via huis- en jeugdarts beter te organiseren door expertise vanuit wijkteam te koppelen;
- te investeren in samenwerking tussen huis- en jeugdartsen.

Andere partijen waar regio's mee samen willen werken zijn:

- Onderwijs: Stevige verbindingen leggen met kinderopvang en onderwijs door goede aansluiting van jeugdgezondheidszorg, schoolmaatschappelijk werk, leerplicht en de sociale teams;
- Andere aanbieders: voor een verbeterde samenwerking tussen alle hulpverleners in een gezin en betere op- en afschaling;
- Verwijzers: structurele afstemming tussen verschillende groepen verwijzers waaronder (huis)artsen en Gecertificeerde Instellingen;
- Tweedelijns zorg: dichterbij het sociaal team voor meer samenhang van zorg.

Actielijn 2: Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien

Omschrijving uit het programma Zorg voor de Jeugd

- We vragen van de lokale en regionale jeugdhulp zich nog beter te ontwikkelen in preventie van onveiligheid thuis en in benutten en met wetenschap nog verder ontwikkelen van best werkende vaardigheden om te zorgen dat nog meer kinderen thuis kunnen wonen.
 - Opvang in pleeggezinnen ondersteunen met het actieplan pleegzorg.*
 - Regionale aanpak om overplaatsen van kinderen tot een minimum te beperken.
 - Minder gesloten plaatsingen, verkorten duur en uitstroom bevorderen.
- Inzet sociale netwerk strategieën (bv. JIM)
 - Retroperspectief leren van casussen
 - Domeinoverstijgend plan inclusief integrale afweging
 - Voorzieningen bij uithuisplaatsing: zo thuis mogelijk
 - Opvang in pleeggezinnen
 - Ontwikkeling kleinschalige woonvoorzieningen
 - Datagedreven inzet
 - Analyse van in-, door- en uitstroom

Hoofd- en subthema's uit de transformatieplannen

- Voorkomen uithuisplaatsing
 - Versterken (intensieve) ambulante jeugdhulp
 - Betrekken ouders bij hulp en planvorming
 - Versterken gezinsgerichte jeugdhulp
 - Begeleiding (potentiele) (v)echtscheidingen

*<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2017/05/30/kamerbrief-over-het-actieplan-pleegzorg>

Voorkomen uithuisplaatsing

Subthema's:

- Versterken (intensieve) ambulante jeugdhulp
- Betrekken ouders bij hulp en planvorming
- Versterken gezinsgerichte jeugdhulp
- Begeleiding (potentiele) (v)echtscheidingen
- Inzet sociale netwerk strategieën (bv. JIM)
- Retrospectief leren van casussen
- Domeinoverstijgend plan inclusief integrale afweging (triageren en volgordelijk inzetten)

Voorbeelden:

Regio's hebben de ambitie om kinderen zo thuis mogelijk te laten opgroeien. Om dit te verwezenlijken zetten zij onder andere in op het voorkomen van uithuisplaatsing. Voorbeelden van initiatieven zijn:

- Duurzame preventie bij de doelgroep (0-4 jarigen) en ouders waarmee positieve ontwikkeling in de thuissituatie wordt bevorderd.
- Inzet van intensieve ambulante gezinshulp en tussenvormen mogelijk maken
- Integrale, domeinoverstijgende (en intersectorale) aanpak, met een centrale rol voor lokale teams.
- Inzetten op eigen kracht en netwerkversterking van ouders
Leren van casuïstiek met betrekking tot succesvolle triage en matched care, ter preventie van uithuisplaatsing en crisis.

Pilots:

- JIM of InVerbinding (o.a. Nijmegen, Midden-Limburg Oost en – West, Midden Holland, Alkmaar, Utrecht West)
- Time-out bed voor jeugdigen (Achterhoek)
- Back on track (Midden-Limburg Oost en –West)
- Niet de kinderen, maar de ouders uit huis (Nijmegen)

Voorzieningen bij uithuisplaatsing: zo thuis mogelijk

Voorzieningen bij uithuisplaatsing: zo thuis mogelijk

29 regio's

Subthema's:

- Opvang in pleeggezinnen
- Ontwikkeling kleinschalige woonvoorzieningen

Pilots:

- Buurtgezinnen (*IJmond*)
- Verblijf in gezinsvormen (*Noord-Limburg*)
- Verder Thuis (*Noord-Veluwe*)
- Leefhuizen/Verblijf in de wijk (*Zuid-Limburg*)

Voorbeelden:

Regio's hebben de ambitie om kinderen zo thuis mogelijk te laten opgroeien, maar wanneer thuis wonen niet meer mogelijk is, dan willen regio's kinderen zo veel mogelijk kleinschalig, gezinsgericht en in perspectief biedende voorzieningen opvangen. Twee subthema's worden onderscheiden:

1. Opvang in pleeggezinnen. Regio's zetten met name in op het werven van nieuwe pleeggezinnen en het verstevigen van pleeggezinnen door (specialistische) kennis beschikbaar te stellen. Dit uit zich onder andere in de volgende initiatieven:

- Wervingscampagnes, soms met specifieke aandacht voor gezinnen met diverse culturele achtergrond.
- Samenwerking tussen professionals en pleeggezinnen.
- (betere) Matching tussen kind en pleeggezin.
- Verlenging van pleegzorg na 18 jaar.
- Bijzondere kosten pleegzorg: ontlasten van pleegouders.

2. Ontwikkeling kleinschalige woonvoorzieningen. Initiatieven:

- Ombouwen van Jeugdzorg Plus naar gezinsgerichte woonvormen.
- Inzetten van steungezinnen/buurtgezinnen/meeleefgezinnen.
- Onderzoek naar behoefte van alternatieve woonvoorzieningen.

Datagedreven inzet

Datagedreven inzet

5 regio's

Subthema:

Analyse van in-, door- en uitstroom

Voorbeelden:

Vijf regio's geven in hun transformatieplan expliciet aan door middel van data te analyseren wat de in-, door- en uitstroom is van verschillende vormen van jeugdhulp. Hierbij is specifiek aandacht voor jeugdhulp met verblijf. Het analyseren van data kent daarbij verschillende doelen:

- Inzicht in het bestaande aanbod, bijvoorbeeld op basis van duidelijke in- en uitsluitingscriteria. (*Flevoland*)
- Inzicht in welke kinderen nog niet uitgeplaatst zijn (terwijl dat qua behandelresultaat wel kan) en waarom. (*Haaglanden*)
- Inzicht in de reden van stagnatie bij (hoog) specialistische jeugdhulp. (*Haaglanden*)
- Regie op de uitstroom, door middel van een goede doorstroom analyse/monitor. Ook om op die manier meer grip te krijgen op wachttijden.
- Door meer zicht te krijgen op uitval, uiteindelijk uitval proberen te voorkomen. (*Noord-Limburg*)
- Inzicht in de regionale vraag en het aanbod voor jeugdhulp met verblijf. (*Noord-Limburg*)

Actielijn 3: Alle kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen

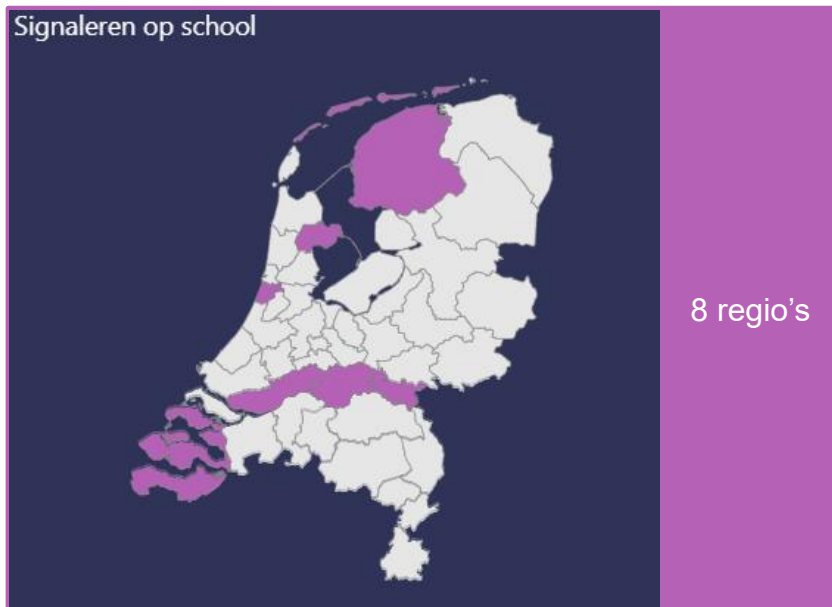
Omschrijving uit het programma Zorg voor de Jeugd

- Flexibele onderwijs-zorgarrangementen: jeugdzorgregio's spannen zich in om samen met samenwerkingsverbanden passend onderwijs te komen tot een meerjarig plan waarin ze aangeven hoe ze de inzet van onderwijsmiddelen en zorgmiddelen beter op elkaar afstemmen.
- Samen met het onderwijs gaan we er voor zorgen dat in 2020 geen enkel kind langer dan 3 maanden thuis zit zonder een passend aanbod uit het onderwijs, de zorg, of beide.

Hoofd- en subthema's uit de transformatieplannen

- Signaleren op school
 - (Pedagogische) deskundigheid op school versterken
 - Deskundigheidsbevordering onderwijsmedewerkers
- Ketenafstemming / samenwerking verbeteren
 - Opvang in pleeggezinnen
 - Ontwikkeling kleinschalige woonvoorzieningen
- Behalen en inzetten (start)kwalificaties
 - Analyse van in-, door- en uitstroom

Signaleren op school

Subthema's:

- (Pedagogische) deskundigheid op school versterken
- Deskundigheidsbevordering onderwijsmedewerkers

Pilots:

- Meerdere pilots (verschillende doelgroepen) waarbij jeugdexperts in de school gebracht worden met preventie als doel (*Friesland*)
- Vroegsignalering in het primair onderwijs (*Holland Rijnland*)

Maatschappelijke Business Case:

- Innovatieproject school als vindplaats (*Nijmegen*)

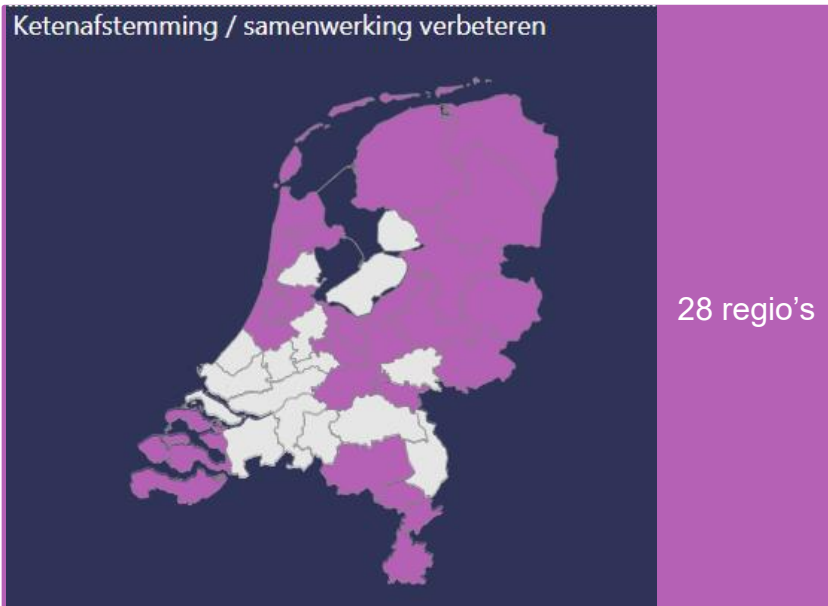
Voorbeelden:

Regio's willen preventief en breed samenwerken rond de school door preventieve voorzieningen en vroegsignalering. Een aantal initiatieven zijn:

- Het versterken van de Jeugd-GGZ op de scholen voor voortgezet onderwijs door een consultatiemogelijkheid te bieden voor leerkrachten en andere professionals binnen de school om problematiek eerder en effectiever aan te pakken;
- Het versterken van de basis (zorg-adviesteam) en de pedagogische deskundigheid op school;
- Sturing op meer preventieve inzet door Bureau Leerplicht;
- Voorliggende voorzieningen als maatschappelijk werk/welzijnswerk, thuiszorg breed en thuisbegeleiding betrekken

Ook willen regio's inzetten op de deskundigheidsbevordering bij onderwijsmedewerkers om beter te kunnen signaleren en het juiste gesprek met de ouders te kunnen voeren.

Ketenafstemming / samenwerking verbeteren

Subthema's:

- Preventie-activiteiten inzetten op school
- Afstemming zorgactiviteiten op onderwijsinstelling
- Flexibele onderwijs-zorg arrangementen primair en voortgezet onderwijs
- Passende ondersteuning voor ouders en/of kinderen met GGZ problematiek
- Onderwijsarrangementen binnen (zware) zorgsettings
- Samenwerking partners verbeteren/afspraken maken
- Ontschotten financiering school/zorg

Voorbeelden:

- Onder het thema ketenafstemming / samenwerking verbeteren tussen jeugdwet en onderwijs valt een breed scala aan subthema's. De twee meest genoemde onderwerpen zijn:
- De afstemming van zorgactiviteiten op de onderwijsinstelling, denk aan:
- Preventieve jeugdzorg in het primair onderwijs door inzet integrale jeugdzorgteams: Centrum Jeugd en Gezin, jeugdmaatschappelijk werk en GGD
- Opzetten van onderwijszorgklassen in (speciaal) basisonderwijs voor kinderen met (zware) gedragsproblematiek.
- Kinderen en hun ouders met GGZ-problematiek krijgen vroegtijdig passende ondersteuning.
- Het inzetten van flexibele onderwijs-zorg arrangementen voor primair- en secundair onderwijs, denk aan:
- Onderzoek naar opleiding op maat voor leerlingen met GGZ problematiek
- Hierbij is het helpend als de financiering voor onderwijs en zorg ontschot wordt, een aantal regio's gaan hiermee aan de slag.
- Pilots:
- Rebound (onderwijszorgarrangement) (Gooi en Vechtstreek)
- Maatwerktrajecten in PO (Holland Rijnland en IJsselland)
- Onderwijs Jeugd arrangement (Twente en West-Friesland)

Behalen en inzetten (start)kwalificaties

Behalen en inzetten (start)kwalificaties

13 regio's

Subthema's:

- Verminderen thuiszitters
- Doorgaande schoollijn inzetten/ 18-/18+
- Verbeteren overgang naar werk

Pilots:

- Pilot inzet GGZ op MBO (*Holland Rijnland*)

Voorbeelden:

Dit thema heeft voornamelijk te maken met het voorkomen dat kinderen (onnodig) thuiszitten, voortijdig school verlaten of geen baan kunnen krijgen. Regio's geven hier op verschillende manieren invulling aan in hun transformatieplannen.

Verminderen thuiszitters:

- een flexibele voorziening voor leerlingen die (tijdelijk of langer) zelf geen school kunnen bezoeken
- Actieplan thuiszitters met autisme: middels ambulante ondersteuning terugleiden naar onderwijs (*IJmond*)

Doorgaande schoollijn inzetten / 18-/18+

- Toegang tot (jeugd)hulp in het MBO beter ontsluiten
- Toekomstplannen opstellen

Verbeteren overgang naar werk:

- Stages binnen de zorgsector voor jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt.
- Jongeren ondersteunen in een arbeidstraject
- Regionale samenwerking tussen onderwijs, zorg én arbeidsmarkt.
- Vernieuwende initiatieven als de Social Impact Bond benutten

Actielijn 4: Kwetsbare jongeren beter op weg helpen zelfstandig te worden

Omschrijving uit het programma Zorg voor de Jeugd

- Pleegzorg standaard verlengen naar 21 jaar
- Jongeren in een kwetsbare situatie begeleiden in de overgang naar volwassenheid
- Versoepelen van de 'overgangen' in zorg

Hoofd- en subthema's uit de transformatieplannen

- Begeleiding van jeugdigen 18-/18+
 - Tijdige afstemming toekomstplannen
 - Integraal aanbod (BIG5: school, werk, financiën, netwerk, zorg)
 - Inzet verlengde jeugdhulp/pleegzorg
 - Eenduidige route voor kwetsbare jongeren
- Verhogen/ontwikkelen woonvoorzieningen richting zelfstandigheid
 - Als thuis kan, thuis ondersteunen
 - Kleinschalige woonvoorzieningen
 - Alternatieve tussenvormen voor verblijf
- Inzetten sociale netwerk strategieën

- JIM, Maatje, Coach, gezin

Begeleiden van jeugdigen 18-/18+

Begeleiden van jeugdigen 18-/18+

19 regio's

Subthema's:

- Tijdige afstemming toekomstplannen
- Integraal aanbod (school, werk, financiën, netwerk, zorg)
- Inzet verlengde jeugdhulp/pleegzorg
- Eenduidige route voor kwetsbare jongeren

Pilots:

- Toekomstplannen (*IJmond*)
- Pilot Schakeloverleg: alle jongeren met maatregel helpen om na het 18de jaar voorbereid uit de jeugdhulp te gaan en Pilot Kwetsbare Jongeren (*Midden-Limburg Oost*)
- Verder Thuis (*Noord Veluwe*)

Voorbeelden:

Regio's willen dat jeugdigen in de jeugdhulp die 18 jaar worden, zo zelfstandig mogelijk deel kunnen nemen aan de maatschappij en vinden het belangrijk om een toekomstperspectief te creëren voor de jeugdige in hun leefwereld. Een veel genoemd instrument is om tijdig (vanaf het 16^e levensjaar) een toekomstplan op te stellen waarin alle levensgebieden een plek krijgen om jeugdigen te ondersteunen in de overgang naar volwassenheid. Veel regio's geven aan het gebruik van het toekomstplan te willen verbeteren door samen met de jongeren te kijken hoe het doorontwikkeld kan worden en dat ze de gemeentelijke toegangen, Gecertificeerde Instellingen en de aanbieders willen ondersteunen bij de implementatie en borging van de methodiek door middel van handreikingen en trainingen. De doelgroep LVB jongeren heeft ook speciale aandacht in sommige transitieplannen. Regio's zijn daarin op zoek naar oplossingsrichtingen voor het vormgeven van langdurige regie / betrokkenheid. En een aantal regio's geeft aan de verlenging van pleegzorg naar 21 jaar vorm te willen geven.

Regio's hebben vaak als doel om verschillende domeinen beter met elkaar te verbinden, hiervoor helpt het als contractuele afspraken gemaakt worden die de overgang tussen de verschillende wettelijke kaders vergemakkelijkt.

Ontwikkelen woonvoorzieningen naar zelfstandigheid

Ontwikkelen woonvoorzieningen naar zelfstandigheid

8 regio's

Subthema's:

- Als thuis kan, thuis ondersteunen
- Kleinschalige woonvoorzieningen
- Alternatieve tussenvormen voor verblijf

Pilots:

- Het plaatsen van mobiele kleine woningen voor circa 4 jongeren op het terrein van gezinshouders (*Achterhoek*)

Voorbeelden:

Regio's hebben de ambitie om woonvoorzieningen te ontwikkelen die jongeren helpen richting zelfstandigheid. Zij zien hiervoor mogelijkheden in het ontwikkelen van kleinschalige woonvoorzieningen, bijvoorbeeld:

- Uitbreiding aanbod begeleid wonen jongeren (16-23 jaar)
- Het plaatsen van mobiele kleine woningen voor circa 4 jongeren op het terrein van gezinshouders (pilot)

Bij de regio's waar het type kleinschalige integrale verblijfsvoorzieningen nog onduidelijk is, geven zij aan dit te willen ontwikkelen door samen mét aanbieders op zoek te gaan naar kleinschalige betaalbare vormen van verblijf dichtbij huis en ook bij de jongeren te willen inventariseren wat zij precies nodig hebben in de overgang naar zelfstandigheid.

Daarnaast worden een aantal te ontwikkelen alternatieve tussenvormen voor verblijf genoemd:

- Voorkomen van zwaardere hulp dan nodig (pleegzorg en residentiële zorg) door inzet buurtgezinnen
- Deeltijdverblijf
- Intensieve thuisbegeleiding
- Zelfstandig wonen combineren met zorg/hulp gericht op doelgroep 18-/18+

Inzetten sociale netwerkstrategieën

Inzetten sociale netwerkstrategieën

7 regio's

Subthema's:

- JIM, Maatje, Coach, (steun)gezin

Voorbeelden:

Regio's zijn op zoek naar hoe zij de aanwezige structuur kunnen versterken, gebruikmakend van zelf-oplossend vermogen en netwerk. Hiervoor kunnen zij meerdere sociale netwerkstrategieën inzetten. In de transformatieplannen zijn de volgende genoemd:

- Mentoren: een niet professionele ondersteuner die 'naast' de jongere staat (o.a. JIM).
- Jongerencoaches / maatjes: begeleidt jongeren met meervoudige problemen op diverse levensgebieden die weinig zelfredzaam zijn.
- Ervaringsdeskundigen uit de jeugdhulp: ondersteunen jongeren op maat, als hulpverlening is afgesloten.
- Meeleef-, estafette-, steungezinnen: Lokale ondersteuning door gezinnen.

Actielijn 5: Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt

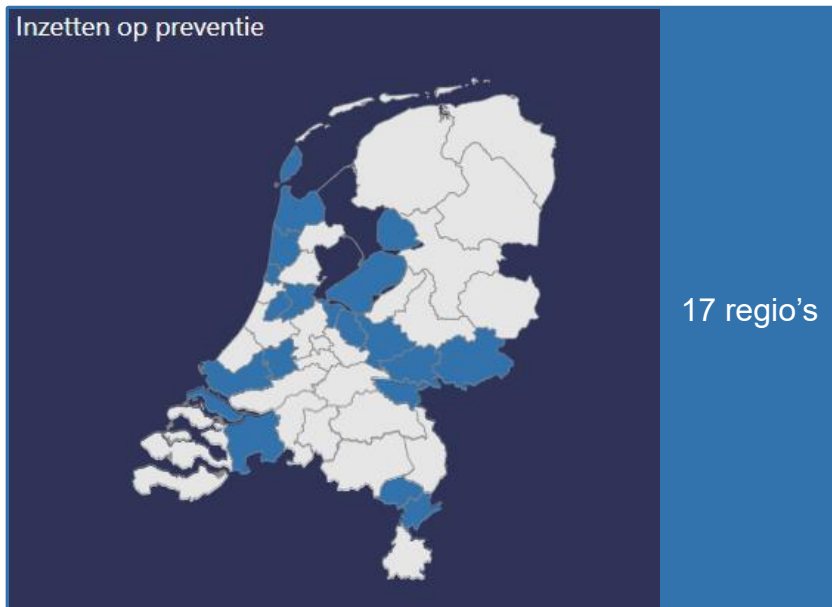
Omschrijving uit het programma Zorg voor de Jeugd

- We korten de jeugdbeschermingsketen in. Betere samenwerking, minder overlap en gedeelde afwegingscriteria verhogen de snelheid in de keten.
- Samen met de lokale teams gaan we situaties die onveilig zijn voor kinderen eerder en effectief te lijf. Wanneer jeugdhulp nodig is, komt deze snel beschikbaar.
- Ouders, jongeren en kinderen kennen hun rechtspositie op het snijvlak van vrijwillig en gedwongen kader.

Hoofd- en subthema's uit de transformatieplannen

- Inzetten op preventie
 - Dwang en dranghulp
 - Preventie kindermishandeling
- Onveilige situaties eerder en effectief te lijf gaan
 - (Complexe) echtscheidingen
 - Integrale crisisdienst
 - Multidisciplinaire Aanpak (MDA++)
- Jeugdbeschermingsketen
 - Inkorten jeugdbeschermingsketen

Inzetten op preventie

Subthema's:

- Dwang en dranghulp
- Preventie kindermishandeling

Pilots:

- Samenwerken aan veiligheid (*Haarlemmermeer*)
- Inzet gezinscoaches in kader van systeemgerichte aanpak (*Kop van Noord-Holland*)

Voorbeelden:

Inzetten op preventie is voor regio's een belangrijk middel om minder jeugdigen in de jeugdbeschermingsketen te hebben. Zij zetten hierin met name in op integrale samenwerking (tussen lokale teams, gecertificeerde instellingen en (ambulante) jeugdhulpaanbieders, waarbij aandacht is voor het vroegtijdig herkennen van signalen van kindermishandeling. Daarnaast nemen regio's hun dwang- en dranghulp onder de loep. Een aantal genoemde initiatieven zijn:

- Het trainen van professionals om signalen van kindermishandeling beter te herkennen en bespreekbaar te maken, bijvoorbeeld door de *Signs of safety training*.
- Het inzetten van het voorveld en het eigen netwerk om zo te voorkomen dat iedere crisis leidt tot een uithuisplaatsing.
- Het zo vroegtijdig mogelijk betrekken van ouders en kinderen bij beslissingen, om zo dwang- en dranghulp te voorkomen.
- Proberen te de-escaleren waar mogelijk, onder andere door gebruik te maken van de 'prioriteitenladder'.

Onveilige situaties eerder en effectief te lijf gaan

Onveilige situaties eerder en effectief te lijf gaan

11 regio's

Subthema's:

- (Complexe) echtscheidingen
- Integrale crisisdienst
- MDA++

Pilots:

- Scheiden zonder schade (*Centraal-Gelderland*)
- Integrale crisisdienst (*IJmond*)

Voorbeelden:

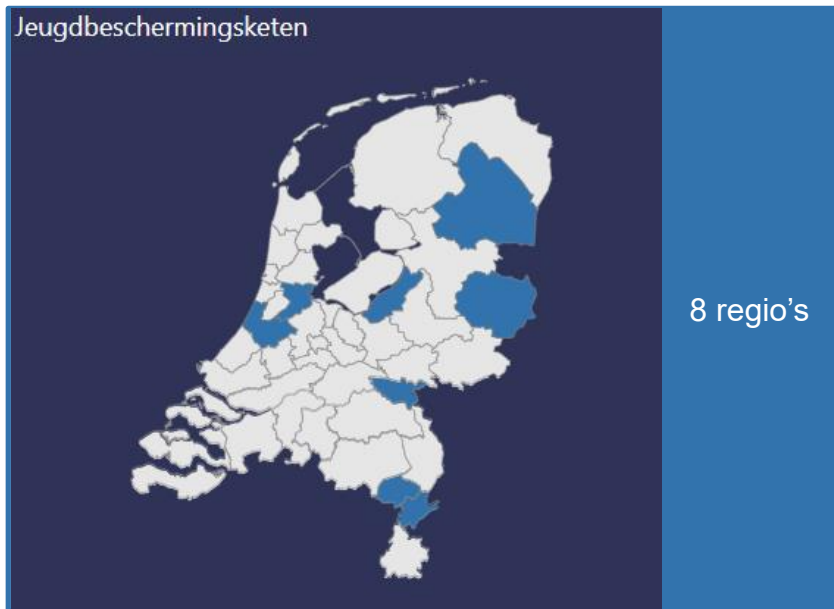
Om jeugdigen beter te beschermen als hun ontwikkeling in gevaar loopt, zetten regio's in op het te lijf gaan van onveilige situaties. Deze onveilige situaties zijn uit te splitsen in (1) crisis situaties en (2) (v)echtscheidingen. Bij het effectief omgaan met crises wordt met name genoemd:

- Het integraal samenwerken (onder andere door MDA++);
- Tijdig signaleren;
- Het realiseren van tijdige, passende en blijvende (zo lang als nodig) vervolghulp en
- Het opstarten van een integrale crisisdienst: voorkomen van crises waar mogelijk en anders zo snel mogelijk vervolghulp in zetten met blijvende partijen.

Regio's willen verder inzetten op het omgaan met complexe scheidingen door:

- Gebruik te maken van bewezen effectieve interventies;
- Het kind centraal te stellen en niet het conflict.
- Professionals trainen in het omgaan met complexe echtscheidingen.
- Vroeg signalering, preventie en het samenwerken met ketenpartners en vrijwilligers die werken met kinderen in scheidingssituaties.

Jeugdbeschermingsketen

Subthema's:

- Inkorten jeugdbeschermingsketen

Pilots:

- Verkorten doorlooptijd jeugdbeschermingsketen (*Amsterdam-Amstelland*)
- Drentse jeugdacademie - match van vraag en aanbod verbeteren (*Drenthe*)

Voorbeelden:

Regio's zetten in om de jeugdbeschermingsketen zo kort en effectief mogelijk in te zetten. Een groot deel van de oplossingen ligt in het beter samenwerken tussen ketenpartners. Denk hierbij aan:

- Kennis van jeugdbescherming inzetten bij lokale teams
- Minder overlap in de keten en gedeelde afwegingscriteria
- Initiatieven voor zorg en justitie om elkaar beter te leren kennen
- Inhoudelijk afstemmingsoverleg tussen gemeenten en justitie
- Bescherming tussen volwassen onderling, en tussen volwassenen en jeugdigen beter, sneller en effectiever vormgeven.

Daarnaast gaan regio's de keten beter in kaart brengen, door:

- Analyseren van de keten 'gedwongen kader jeugdhulp' om zo de knel- en aangrijpingspunten inzichtelijk te krijgen, als basis voor een innovatieplan
- Casereview bij de jeugdbescherming en –reclassering om zo de match tussen vraag en aanbod te verbeteren en doorlooptijden te verkorten

Actielijn 6: Investeren in vakmanschap

Omschrijving uit het programma *Zorg voor de Jeugd*

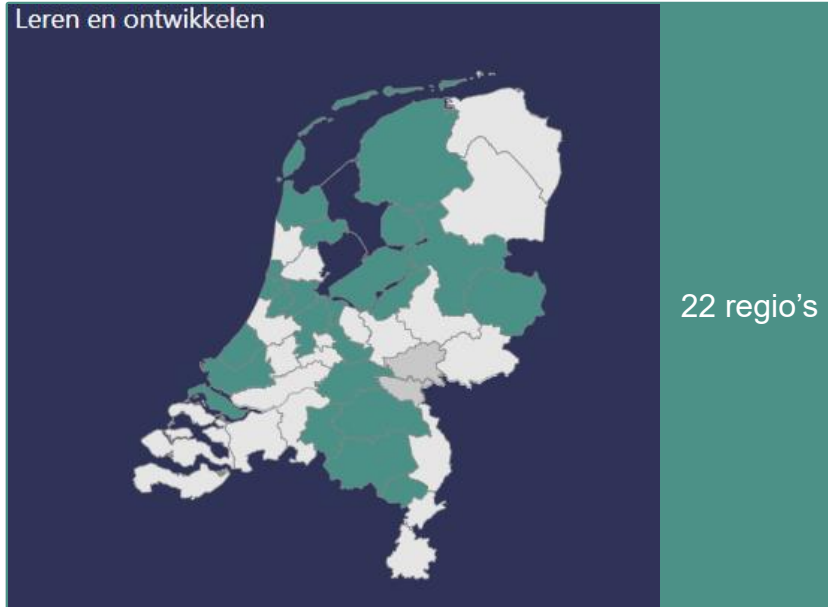
- Professionals ondersteunen in hun vakmanschap door:
 - opstellen en uitvoeren van nieuw actieplan 'vakmanschap jeugdprofessionals
 - zorgen voor een blijvend passend en goed op praktijk aansluitend curriculum
- Snoeien in de regels en bureaucratie voor professionals door de uitvoering van het programma “Aanpak Regeldruk”
- Een gezonde arbeidsmarkt

Hoofd- en subthema's uit de transformatieplannen

- Leren en ontwikkelen
 - Leren van casuïstiek
 - Vakbekwaamheid (in lokale teams)
 - Kwaliteitsverhoging monitoren
 - Thema-gericht: pleegzorg, echtscheidingen, *wrap-around care*
 - Passend en op de praktijk aansluitend curriculum
- Versterken van de arbeidsmarkt
 - Wervingscampagne moeilijke vervulbare functies
 - Onderzoek arbeidsmarktproblematiek

- Netwerk (aanbieders en kennisinstellingen) t.b.v. arbeidsplaatsen
- Behoud huidige professionals

Leren en ontwikkelen

Subthema's:

- Leren van casuïstiek
- Vakbekwaamheid (in lokale teams)
- Kwaliteitsverhoging monitoren
- Thema-gericht: pleegzorg, echtscheidingen, wrap-around care
- Passend en op praktijk aansluitend curriculum

Pilots:

- Leer- en reflectie pilot jeugdprofessionals (*A'dam-Amstelland*)
- Traineeprogramma 'De jeugdprofessional van de toekomst' (*Hart van Brabant*)

Voorbeelden:

Leren en ontwikkelen maakt indirect onderdeel uit van iedere actielijn, maar wordt door ongeveer de helft van de regio's specifiek benoemd als ontwikkelvoorstel. Het leren en ontwikkelen richt zich op vier verschillende subthema's:

1. Leren van casuïstiek:

- vanuit casuïstiek retrospectief analyseren;
- het versterken van de inhoudelijke kennis en deskundigheid, maar ook kennis van de sociale kaart bij uitvoerende professionals.

2. Vakbekwaamheid (met name in lokale teams)

- Verstevigen van de kennisbasis van de professionals in de toegangsteams: enerzijds meer specialistische kennis (bijvoorbeeld GGZ) anderzijds vakbekwaamheid bevorderen om een betere toegang en verwijzing te realiseren.
- Programma's rondom (regionaal) leren en ontwikkelen op basis van casuïstiek, bijvoorbeeld academische werkplaats.

3. Kwaliteitsverhoging (resultaten en effecten) monitoren.

- 4. Thema-gericht leren, bijvoorbeeld over pleegzorg en echtscheidingen.

- 5. Het ontwikkelen en aanpassen van trainings- en opleidingsprogramma's.

Versterken van de arbeidsmarkt

Versterken van de arbeidsmarkt

6 regio's

Subthema's:

- Wervingscampagne moeilijke vervulbare functies
- Onderzoek arbeidsmarktproblematiek
- Netwerk (aanbieders en kennisinstellingen) t.b.v. arbeidsplaatsen
- Behoud huidige professionals

Voorbeelden:

Om in de toekomst voldoende gekwalificeerde jeugdprofessionals op te leiden en te behouden geeft een klein aantal regio's aan hier op te investeren. Drie voorbeelden van initiatieven zijn:

1. Onderzoek naar oorzaken van het arbeidsmarkttekort, om op basis van dit onderzoek gerichte acties uit te zetten.
2. Opzetten van een netwerk van jeugdhulp-aanbieders en opleidingen (hogescholen en universiteiten) om in gezamenlijkheid opleidingsplekken te creëren en te werven voor stageplaatsen en vacatures.
3. Landelijk beleid: regio's benoemen de arbeidsproblematiek maar zien dit als aandachtspunt van landelijk beleid.

Jeugd zorgregio

- Midden-Limburg West
- Midden-Limburg Oost
- Achterhoek
- Nijmegen
- Alkmaar (Noord-Kennemerland)
- IJmond (Midden Kennemerland)
- West Friesland
- Zeeland
- Zuid Kennemerland
- Eemland
- Kop van Noord-Holland
- Twente
- Amsterdam-Amstelland
- Drenthe
- Haarlemmermeer
- IJsselland
- Noord-Veluwe
- Arnhem
- Flevoland
- Food Valley
- Friesland (Fryslan)
- Holland Rijnland
- Noordoost Brabant
- Gooi en Vechtstreek
- Midden IJssel / Oost Veluwe
- Midden-Brabant
- Rivierenland
- Utrecht West
- Zuidoost Utrecht
- Rijnmond
- Utrecht Stad
- Zuid-Holland Zuid
- Zuidoost-Brabant
- Groningen
- Haaglanden
- Lekstroom
- Noord-Limburg
- West Brabant Oost
- West Brabant West
- Zaanstreek-Waterland
- Midden Holland
- Zuid-Limburg

